

Đề bài

Phân tích và làm sáng tỏ
câu nói:

“Đường đi không khó vì ngăn
sông cách núi mà khó vì lòng
người ngại núi e sông”
(Nguyễn Bá Học).

Bài làm

Cuộc sống là một con đường dài không bằng phẳng mà mỗi chúng ta đang từng ngày đi qua. “*Con đường*” ấy có những khúc uốn lượn, gồ ghề để thử sức xem liệu chúng ta có xứng đáng được đi tới chân trời hạnh phúc? Chân trời hạnh phúc ấy chính là ước mơ, hy vọng của mỗi người, nhưng nếu chỉ hy vọng mà không hành động thì ước mơ chỉ là ước mơ. Nếu hành động mà ngại khó khăn thì ước mơ không bao giờ trở thành hiện thực. Nhà giáo, nhà văn Nguyễn Bá Học đã đưa ra một lời khuyên vô cùng quý giá đối với con người: “*Đường đi không khó vì ngăn sông cách núi mà khó vì lòng người ngại núi, e sông*”. Mỗi khi gặp khó khăn, chúng ta hãy nhớ tới câu nói này để tự răn lòng mình, để khó khăn nào cũng vượt qua, gian khổ nào cũng chiến thắng.

Trước hết, đứng từ phương diện nghĩa đen của câu nói trên chúng ta có thể hiểu đó là một lời khuyên, một lời giáo huấn đối với những người phải vượt qua con đường lắm sông, nhiều suối. Nếu cứ nghĩ đến con đường với bao núi cao, vực sâu e rằng lòng người sẽ nản. Vì vậy, Nguyễn Bá Học đã đưa ra lời khuyên: cần phải vượt qua chính mình, con đường dẫu lắm chông gai nhưng chỉ cần lòng người không nản ắt sẽ vượt qua. Nhưng có phải Nguyễn Bá Học chỉ nói tới chuyện sông núi và con đường? Không! Nếu chỉ hiểu đến đó có nghĩa là ta chưa hiểu gì cả. Hiểu rộng hơn: “*Đường đi*” chính là cuộc sống của mỗi người. Mỗi người trải qua một cuộc sống khác nhau nên con đường ấy cũng không giống nhau. Nhưng nó chung nhau ở một điểm, đó là con đường nào cũng “*ngăn sông cách núi*” bởi đời người không ai đi thẳng tới đỉnh vinh quang mà không trải qua những khó khăn, gian khổ. Mỗi người cần phải vượt qua chính mình, vượt qua những suy nghĩ tầm thường, vượt qua những e ngại mới có thể đi đến thành công. Chính bản thân chúng ta sẽ quyết định “*con đường*” và cách đi trên “*con đường*” của riêng mình. Nếu ngại gian nan, vất vả, tất nhiên sẽ không thể đạt được những mơ ước, ngược lại, dám đương đầu với mọi khó khăn, thử thách, chắc chắn sẽ nhận được thành quả xứng đáng.

Tôi không thể tìm được ví dụ nào. Diễn hình cho câu nói này chính là lịch sử dân tộc Việt. Sở dĩ tôi nhìn thấy ý nghĩa của câu nói là bởi hiện thực cuộc sống mà tôi đang trải qua. Để hôm nay, tôi có thể ngồi đây, học tập và tự do nói lên những suy nghĩ của mình, tôi hiểu đất nước và con người Việt Nam đã phải trải qua muôn vàn con nguy hiểm. Số phận dân tộc giống như một “*con đường*” khổng lồ mà mỗi người dân là một “*con đường*” nhỏ quy tụ lại trong đó. Để “*con đường*” lớn đi tới đỉnh vinh quang mỗi “*con đường*” nhỏ phải “*đồng tâm hiệp lực*” vượt qua sự “*ngăn sông cách núi*”. Nói như vậy có lẽ hơi hình tượng nhưng tôi hiểu rằng dù chiến tranh đã đi qua chúng ta vẫn không thôi tự hào và cảm phục những con người kiên cường, bất khuất, không bao giờ “*ngại núi, e sông*”.

Cuộc sống hòa bình hôm nay chính là đỉnh vinh quang của con đường mà dân tộc ta vươn tới từ quá khứ đau thương nhưng hào hùng. Một ngàn năm bị đô hộ bởi giặc Tàu, một trăm năm bị đô hộ bởi giặc Tây, một trăm năm bị đô hộ bởi giặc Tây để hôm nay được hạnh phúc từng ngày... đã có biết bao con người không quản ngại khó khăn, gian khổ và chấp nhận hy sinh.

Tôi tự hào nhớ tới những vị anh hùng dân tộc mà cuộc sống và sự nghiệp của họ là minh chứng sống động cho việc không hề *“ngại núi, e sông”*, từ Quang Trung, Lê Lợi, Ngô Quyền, Nguyễn Trãi đến Phan Bội Châu, Nguyễn Ái Quốc, Võ Nguyên Giáp... Còn nhớ, quá trình ra đi tìm đường cứu nước của chủ tịch Hồ Chí Minh phải trải qua biết bao chông gai, thử thách. Người đã sống giữa quần chúng cần lao, trong giới thợ thuyền, những người nông dân nghèo khổ đến các nông thôn hẻo lánh ở nước ngoài để tìm bằng được con đường cứu nước cho dân tộc Việt Nam. Người đã trải qua những mùa đông lạnh giá với viên gạch hở trên bếp lò. Vừa làm thuê để kiếm sống, Người vừa chăm chỉ học thêm tiếng nước ngoài phục vụ cho mục đích tìm đường cứu nước của mình. Trải qua biết bao khó khăn, sau mười lăm năm tìm đường cứu nước, đến năm 1924, Người rời nước Nga Xô Viết trở về Quảng Châu – Trung Quốc để truyền bá chủ nghĩa Mác – Lê Nin vào Việt Nam. Kể từ đó, dưới sự lãnh đạo của Đảng, đứng đầu là Hồ Chủ Tịch, toàn dân, toàn quân ta đã giành thắng lợi vĩ đại trong cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp và đế quốc Mỹ. Cả nước được độc lập, thống nhất, tiến lên xây dựng chủ nghĩa xã hội thắng lợi rực rỡ ngày nay. Rõ ràng, phải có một ý chí kiên cường, một lòng quyết tâm không gì lay chuyển, Bác của chúng ta mới thực hiện được ước mơ của mình: *“Tôi chỉ có một ham muốn, ham muốn tột bậc là nước được độc lập, tự do, nhân dân, ai cũng có cơm ăn, áo mặc, ai cũng được học hành”*.

Tôi nhớ về Bác khi đi tìm hiểu câu nói: *“Đường không khó vì ngăn sông cách núi mà khó vì lòng người ngại núi e sông”* là bởi: Con đường Bác đi là con đường lớn, con đường vì tất cả mọi người, con đường của tất cả mọi người. Ước mơ của Bác là ước mơ vĩ đại bởi nó hướng đến quần chúng cần lao, hướng đến dân tộc Việt Nam với biết bao sinh linh đang chịu kiếp nô lệ lầm than. Bác không đi con đường của riêng mình, không mơ ước điều gì cho riêng mình thế nhưng Bác đã vượt qua muôn vàn khó khăn, thử thách để thực hiện được ước nguyện vì nước, vì dân của mình. Chúng ta là những con người bình thường, *“con đường”* và ước mơ của chúng ta đa phần chỉ hướng tới bản thân mình. Ấy vậy mà để đạt được mục tiêu của cuộc đời mình nhiều khi chúng ta còn nản chí, e ngại những khó khăn và sợ sự gian khổ. Lấy tấm gương là Bác, quả có gì đó hơi cao siêu nhưng chúng ta cần hiểu cả cuộc đời của Người là hình mẫu của con người nhân văn thời đại mới. Trong con người Hồ Chí Minh là sự thống nhất giữa lòng yêu thương con người với lòng tin, sự tôn trọng và ý chí cùng hành động triệt để giải phóng dân tộc, giải phóng xã hội, giải phóng con người.

Khi con người “ngại núi, e sông” hậu quả sẽ trở nên khó lường. Gia Long, Bảo Đại, hay Nguyễn Thân, Hoàng Cao Khải, Phạm Quỳnh... là những cái tên đã làm xấu đi hình tượng dân tộc Việt Nam. Chúng chỉ vì cái lợi trước mắt, sợ phải đương đầu với khó khăn, sợ phải hy sinh mà đem Tổ quốc trao vào tay giặc. Hành động phản quốc vô đạo ấy bắt nguồn từ nhận thức lệch lạc, từ sự e ngại gian khổ, từ tư tưởng chỉ muốn hưởng thụ... Tất cả đã dẫn đến sai lầm nghiêm trọng, để Tổ quốc phải chịu bao đè nén, đau thương. Từ xa tới gần, mỗi chúng ta cần phải hiểu, sự nhu nhược, ngại khó, ngại khổ sẽ dẫn đến lạc hậu, dốt nát, ảnh hưởng đến chính mình và ảnh hưởng tới cả dân tộc.

Là học sinh, chúng ta phải thực hiện nhiệm vụ và bổn phận của mình, luôn tự nhắc nhở bản thân:

*“Không có việc gì khó
Chỉ sợ lòng không bền
Đào núi và lấp biển
Quyết chí ắt làm nên”*

Và “Đường đi không khó vì ngăn sông cách núi mà khó vì lòng người ngại núi, e sông”.

Nói như vậy có nghĩa là, nhiệm vụ chính của chúng ta là học tập, sẽ không có lí do gì để chúng ta không cố gắng học tốt, chỉ có tích cực trau dồi kiến thức chúng ta mới trở thành những chủ nhân có ích cho đất nước. Đứng trước một bài tập khó hay đứng trước những phút chúng ta lười biếng hãy nhớ tới câu nói của thầy Nguyễn Bá Học để vượt qua, để vươn lên thực hiện tốt nhiệm vụ của mình.

Chúng ta là những con người hạnh phúc bởi đang được sống trong sự hòa bình, phát triển. Chúng ta được học tập, được vui chơi, được tự do mơ ước chứ không “phải xếp vào ba lô mọi mơ ước dịu hiền nhất... Mà đánh giặc”. Vì vậy, hãy cố gắng ở mức cao nhất để trở thành những con người ưu tú, mang lại lợi ích cho cộng đồng.

Câu nói của thầy giáo Nguyễn Bá Học là một lời khuyên vô cùng hữu ích đối với tuổi trẻ thời đại mới. Cuộc sống đang phát triển từng ngày, từng giờ, thế hệ trẻ cần có một quyết tâm, một ý chí mạnh mẽ vượt qua mọi khó khăn mà vươn tới chân trời tri thức đang rộng mở. Phải luôn nhớ rằng: “Đường đi không khó vì ngăn sông cách núi mà khó vì lòng người ngại núi, e sông”. Hãy vượt qua chính mình để vươn tới những đỉnh vinh quang đang chờ chúng ta chinh phục.